

TREFWOORDEN: opleiding Lichamelijke Opvoeding en Bewegingswetenschappen, bachelor, master, afstudeerrichtingen

© Ives Jossa

De opleiding Lichamelijke opvoeding en bewegingswetenschappen aan de Vlaamse universiteiten

Dit artikel is in hoofdzaak gebaseerd op de informatie die via Ovunolo (overlegorgaan van de universiteiten met een opleiding LO en Bewegingswetenschappen) besproken is en op de websites van de UGent, de KULeuven en de Vrije Universiteit Brussel te vinden is.

Het uitgewerkte programma van de 2-jarige master LO & BW is op dit ogenblik nog niet beschikbaar. Geïnteresseerden kunnen dan ook best op regelmatige basis de desbetreffende websites raadplegen voor de laatste informatie betreffende de programma's. Op de BVLO-website worden tevens rechtstreekse links gelegd naar de universiteiten met een opleiding LO & BW (www.bvlo.be)

In opvolging van de Bologna verklaring is de opleiding Lichamelijke Opvoeding en Bewegingswetenschappen (LO & BW) aan de universiteiten van een 2 + 2 structuur (2 kandidatuurjaren + 2 licentiejaren) gewijzigd naar een 3 + 1 (3 bachelorjaren + 1 masterjaar).

De Vlaamse universiteiten met een bachelor- en masteropleiding LO & BW (KULeuven, UGent en VUB) startten in het academiejaar 2004-2005 met de invoering van het eerste bachelorjaar. De eerste masters LO & BW studeerden vier jaar later, op het einde van het academiejaar 2007-2008, af.

Iedere universiteit bepaalt autonoom de opleidingsdoelstellingen van hun bachelor- en masteropleidingen LO & BW. Zij concretiseren hun doelstellingen via competenties en bepalen hoe deze gerealiseerd worden binnen de programma's en de opleidingsonderdelen van hun opleidingen.

De globale opleidingscompetenties van het bachelor- en het mastertraject moeten door alle studenten behaald worden. De specifieke opleidingscompetenties zijn gekoppeld aan onderdelen, opties en/of afstudeerrichtingen waaruit de studenten kunnen kiezen.

Deze keuzemogelijkheden variëren naargelang de universiteit. Zo bieden de universiteiten in hun masteropleiding verschillende afstudeerrichtingen aan:

De studieomvang van de huidige opleiding **academische bachelor** LO & BW bedraagt 180 studiepunten, de **masteropleiding**: 60 studiepunten.

Het '**modeltraject**' of '**standaardtraject**' van de bacheloropleiding loopt over 3 jaren (+/- 60 studiepunten per jaar), het masterprogramma over 1 jaar.

In het kader van de 'flexibilisering' van het hoger onderwijs kan een student toestemming krijgen om een **geïndividualiseerd studietraject**' of '**flexibel traject**' d.w.z. een 'traject op maat' te volgen. De studievoortgang van een student wordt immers niet meer bepaald door het slagen in een 'studiejaar' maar wel door het slagen voor opleidingsonderdelen waarvoor hij creditbewijzen behaalt. De student kiest ofwel voor een model-/standaardtraject (komt in de praktijk overeen met een studiejaar van 60 studiepunten) ofwel voor een geïndividualiseerd traject om zijn diploma te behalen.

In de praktijk zijn het vooral studenten die studieachterstand hebben opgelopen of studenten met een bijzonder statuut (bv. topsporters of studenten met een vrijstelling voor één of meerdere opleidingsonderdelen) die opteren voor een

geïndividualiseerd studietraject.

Met het diploma van Master in de LO & BW bezit de afgestudeerde nog geen 'onderwijsbevoegdheid'. Hiervoor moet hij nog de **specifieke lerarenopleiding** (SLO) volgen. Dit is het gevolg van het vernieuwde decreet op de lerarenopleiding die op 1 september 2007 startte. Hiermee werd invulling gegeven aan meer diepgang in de lerarenopleiding en vooral ook meer praktijkervaring in vergelijking met vroeger. Deze vernieuwde lerarenopleiding is in studiebelasting toegenomen van 30 naar 60 studiepunten (modeltraject van 1 jaar).

Argumentatie 2-jarige Masteropleiding LO & BW

Op basis van een aantal fundamentele argumenten dienden de drie Vlaamse universiteiten met een opleiding Lichamelijke Opvoeding en Bewegingswetenschappen een aanvraag in voor het inrichten van een tweejarige master LO & BW. Een tweejarige master biedt meer mogelijkheden voor het realiseren van de onderzoeks- en professionele competenties. Het komt ook tegemoet aan het probleem van de studeerbaarheid van de opleiding: de masterproef en de stageopdrachten kunnen nu over twee jaar gespreid worden waardoor het wetenschappelijk onderzoek diepgaander kan verlopen en er meer ruimte is om professionele stages te organiseren. Een (gedeeltelijke) indaling van de specifieke lerarenopleiding in de master is mogelijk gemaakt. Op internationaal vlak zijn de opleidingen LO & BW vaak vijfjarige opleidingen. Met de invoering van de 2-jarige master LO & BW sluit Vlaanderen aan bij deze internationale situatie waardoor de internationalisering en de internationale context aan de Vlaamse universiteiten veel meer kansen krijgt.

Terwijl de lerarenopleiding vroeger vrij makkelijk te combineren was tijdens de twee licentiejaren of men er na het afstuderen nog vakken bij volgde, is het combineren van de volledige lerarenopleiding tijdens de 1-jarige opleiding tot Master LO & Bewegingswetenschappen niet evident.

Goedkeuring 2-jarige Masteropleiding

Eind 2009 keurde de Vlaamse Regering de Ovunolo-aanvraag voor de uitbreiding van een 2-jarige master goed. De drie universiteiten kozen voor een samenwerkingsverband en bieden een vergelijkbare opleidingsstructuur voor de 2-jarige master aan. Een dergelijk opleidingsmodel

(situatie in het academiejaar 2010-2011)

KULeuven	UGent	VUB
Training & Coaching	Sporttraining	Training & Coaching
Fysieke activiteit, fitness en gezondheid	Fysieke activiteit, fitheid en gezondheid	Fitheid & Gezondheid
Sportmanagement	Sportmanagement	Sportmanagement
Bewegingsonderwijs		Onderwijs
Research in biomedical kinesiology		
Aangepaste bewegingsactiviteiten		

laat toe dat de studenten opleidingsonderdelen volgen aan andere universiteiten dan deze waar de student ingeschreven is.

Dit uniek opleidingsmodel in Vlaanderen biedt daarenboven mogelijkheden voor samenwerking op vlak van stages, het volgen van verdiepende opleidingsonderdelen en onderzoek in functie van de masterproef. Om de verplaatsingen voor de studenten te beperken, is het de bedoeling om optimaal gebruik te maken van de digitale leerplatformen en de multimediacomunicatiesystemen van de drie universiteiten (bv. het houden van videoconferenties: lessituaties en groepsbesprekingen).

Het modeltraject om het diploma master in de LO & BW te behalen loopt over 5 studie jaren.

Vanaf het academiejaar 2013-2014 wordt de 2-jarige masteropleiding LO & BW geïmplementeerd met 120 studiepunten i.p.v. 60 studiepunten.

D.w.z. dat de studenten die in het academiejaar

2010-2011 zijn gestart met het eerste jaar bacheloropleiding LO & BW en het 'modeltraject' van 3 jaar van de bacheloropleiding hebben afgewerkt, zij in het academiejaar 2013-2014 voor het eerst de 2-jarige masteropleiding (120 studiepunten) zullen instromen.

De **programmahervorming naar de 2-jarige master** zal ook enkele wijzigingen teweeg brengen in het bachelortraject.

Het programma van de 2-jarige master (in totaal 120 studiepunten) omvat een verplicht gemeenschappelijk deel opleidingsonderdelen: de **truncus opleidingsonderdelen**.

Daarnaast kiest de student een **afstudeerrichting**.

De UGent en de VUB bieden vier afstudeerrichtingen aan:

- sportmanagement
- sporttraining en coaching
- fysieke activiteit, fitheid en gezondheid
- bewegingsonderwijs

De KULeuven biedt daarbij nog een vijfde afstudeerrichting aan:

- Research in Biomedical Kinesiology.

Binnen de gekozen afstudeerrichting volgen de studenten **een major** waarin ook de masterproef en de stage vervat zitten, en een **minor**.

De **masterproef** en de **stage** worden gespreid over het eerste en tweede masterjaar.

De studenten krijgen de mogelijkheid om een deel van de **specifieke lerarenopleiding (SLO)** te volgen in de **minor**, ongeacht de studierichting die ze kiezen. Studenten die niet kiezen voor bewegingsonderwijs (dus die niet in de eerste plaats een loopbaan in het onderwijs nastreven), kunnen ook opteren voor een professionele en onderzoeksmatige **verdiepende minor**. Die verdiepende minor bevat naast algemene opleidingsonderdelen rond onderzoek, ook opleidingsonderdelen m.b.t. specifieke onder-

zoeksvaardigheden, aangevuld met een onderzoeksstage in een specifiek onderzoeksdomein binnen de gekozen afstudeerrichting. Voor de verdiepende minor binnen de afstudeerrichting sportmanagement ligt het accent op een professioneel wetenschappelijke verdieping in management.

Van professionele Bachelor naar Master LO & BW

Een 'professionele bachelor in het onderwijs: secundair onderwijs - uitdieping lichamelijke opvoeding' (behaald aan een hogeschool) kan aan de Vlaamse universiteiten een specifiek programma LO & BW volgen dat noodzakelijk is om te kunnen instromen in de masteropleiding LO & BW. De academische bachelor LO & BW is een 'doorstroombachelor' naar de masteropleiding LO & BW en onderscheidt zich van de professio-

nele bacheloropleidingen door haar academisch karakter. De interuniversitaire afspraak is dat dit overgangsprogramma voor een professionele bachelor minimum 90 studiepunten bedraagt. De vrijstellingen en concrete invulling kunnen kleine variaties vertonen naargelang de programma's van de universiteit en de hogeschool (zie desbetreffende websites).

Voor Ovunolo: Kristine De Martelaer (VUB), Ilse De Bourdeaudhuij (UGent), Christophe Delecluse (KUL).

Voor meer info:

zie websites van de desbetreffende universiteiten:

Universitaire opleiding LO & BW

KUL www.faber.kuleuven.be

UGent www.ugent.be/ge/bsw

VUB www.vub.ac.be/LK

Schematisch overzicht van het programma:

TRUNCUS OPLEIDINGSONDERDELEN										16 sp.
AFSTUDEERRICHTING										104 sp.
Fysieke activiteit, fitheid en gezondheid		Sporttraining en coaching		Sportmanagement		Research in biomedical kinesiology*		Bewegingsonderwijs		
MAJOR	74 sp.	MAJOR	74 sp.	MAJOR	74 sp.	MAJOR	74 sp.	MAJOR	74 sp.	
Wetenschappelijke en professionele verdieping	32 sp.	Wetenschappelijke en professionele verdieping	32 sp.	Wetenschappelijke en professionele verdieping	32 sp.	Wetenschappelijke en professionele verdieping	45 sp.	Wetenschappelijke en professionele verdieping	32 sp.	
Professionele stage	18 sp.	Professionele stage	18 sp.	Professionele stage	18 sp.	Professionele stage	5 sp.	Professionele stage	18 sp.	
Masterproef	24 sp.	Masterproef	24 sp.	Masterproef	24 sp.	Masterproef	24 sp.	Masterproef	24 sp.	
MINOR (OPTIES)	30 sp.	MINOR (OPTIES)	30 sp.	MINOR (OPTIES)	30 sp.	MINOR (OPTIES)	30 sp.	MINOR	30 sp.	
Specifieke lerarenopleiding		Specifieke lerarenopleiding		Specifieke lerarenopleiding		Specifieke lerarenopleiding		Specifieke lerarenopleiding		
Onderzoeksmatige verdieping		Onderzoeksmatige verdieping		Professioneel wetenschappelijke verdieping in management		Onderzoeksmatige verdieping d.m.v. externe stage				

* Uitsluitend te volgen aan de K.U.Leuven

De Bond voor Lichamelijke Opvoeding vzw ondersteunde, zoals ook andere partners uit het werkveld, de aanvraag om voor de academische leraar LO & Bewegingswetenschappen een opleiding 3 + 2 in te voeren. BVLO gaf als argumenten in haar brief aan dat een 2jarige master:

- opnieuw meer garanties biedt dat (bewegings-)onderwijs sowieso een volwaardige afstudeervariante is,
- op zich geen studieduurverlenging met zich meebrengt aangezien de huidige situatie van Master LO in combinatie met de specifieke lerarenopleiding of SLO 5 jaar duurt,
- in de 21^e eeuw een lesgever aan leerlingen die men voorbereidt op hoger universitair onderwijs toch ook over het hoogst mogelijke diploma dient te beschikken, m.a.w. voldoende wetenschappelijke en praktijkrelevante competenties moet hebben.

De BVLO hoopt dat in de verdere evolutie in het werkveld de academisch verworven competenties van een master LO & BW die vijf jaar heeft gestudeerd voldoende gedifferentieerd blijft tegenover het profiel van de professionele bachelor LO.

Deze laatste komt momenteel immers al na drie jaar op de arbeidsmarkt, in het kleuter en lager onderwijs, de eerste graad secundair onderwijs en het beroepssecundair onderwijs. De huidige opleiding tot professionele bachelor kent een evolutie waar verhoudingsgewijs meer aandacht gaat naar niet LO specifieke vakken en in tegenstelling met vroeger (toen 2/3 van het 180 studiepuntenprogramma ging naar LO). Dit is in tegenstelling met de steeds toegenomen competenties in het vak. Misschien moet hier, in de lijn met andere Europese landen, ook gestreefd worden naar een professionele Bacheloropleiding van 240 i.p.v. 180 studiepunten.